

Posel

Židovské obce v Teplicích

שליח

Ročník 19 | číslo 2
Sivan 5785
Červen 2025

2025

קהילה יהודית

Aharon Zvi Waltr

Sloupek

Léto je léto, jak by řekl básník při tvorbě známé písničky a tak vám přeji krásné užití letních dnů. Léto teče jako voda a opět nás čeká hodně práce, stejně jako v první polovině roku 2025. Pokusím se zrekapitulovat činnosti, které nám daly hodně "zabrat". První polovina roku byla hektická, neboť jsme již připravovali nové projekty roku 2026 a zároveň jsme se věnovali realizaci projektů roku 2025. Nejvíce času jsme věnovali přípravám pro opravu synagogy v Lounech, kde statické úpravy jsou nutností pro záchranu této jedinečné památky. Pokud Vám letní čas dovolí, zajďte se podívat na naše udržované hřbitovy např. v Hřivčicích, Drahončích u Lubence, Mašově, Letově a na řadu dalších hřbitovů o které se staráme. Zajištění údržby památek je rok od roku složitější, neboť pokladna obce není bezedná a práce a materiál je čím dále dražší. O některých akcích, které jsme realizovali, se dočtete v tomto čtvrtletníku Posel. Poděkování patří všem organizátorům, neboť bez jejich značného úsilí bychom nebyli schopni naše akce realizovat.

V měsíci březen 2025 rozhodla rada FŽO po schválení představenstva ŽO Teplice a reprezentace ŽO Praha o územním rozdělení zaniklé ŽO Ústí nad Labem. ŽO Teplice převzala území bývalého okresu Ústí nad Labem a ŽO Praha převzala území bývalého okresu Litoměřice. Zánikem Židovské obce v Ústí nad Labem skončila dlouhá historie ŽO v Ústí nad Labem. Když si vzpomenu na rivalitu mezi Ústím nad Labem a Teplicemi za mých mladých let, tak je mi smutno, že se v Ústí nad Labem nenalešel nikdo, kdo by pomyslnou káru táhnul dál. Doufám jenom, že podobný osud nečeká další židovské obce, včetně té naší. V Ústí nad Labem nás čeká hodně práce nejenom v péči o památky.

Michael Lichtenstein – předseda ŽO Teplice

Šabat ha-gadol v Teplicích

V pátek 12. dubna 2025 v předvečer svatého šábesu, začal na Židovské obci v Teplicích, šabat ha-gadol, velký šabat, který předchází těsně před vyvedením Židů z egyptského otroctví, kde se cestou z egyptského útlatku a poroby musel nově zrozený židovský národ doslova prokousat na svobodu, neboť kvas byl na nich všude a ve všem. Proto máme povinnost před pesachem všechny kvas odstranit, nemít ho ve svém majetku, a ani z něj po čas svátků nekvašených chlebů nemáme mít jiný užitek.

Oto se postaral duchovní ŽOT společně s váženým členem představenstva ŽOT Vitalijem Makondou, který uklidil a vysmýčl celou kuchyni, tak aby byla prosta veškerého chametzu a nenašlo se zde nic, co by mohlo zkvasit. Vše co bylo nalezeno, bylo buď v pátečních ranních hodinách spáleno na dvoře za obecním domem v Lipové ulici, či prostřednictvím pražského rabína Davida Petera prodáno na dobu určenou, nežidovi.

Odpolední bohoslužbu mincha vedl netradičně duchovní ŽOT Tomáš Pulc, účast na bohoslužbě byla velmi skromná. Sváteční šábesové svíce v klubu ŽO ještě před večerní bohoslužbou zapálila slečna Yocheved bat Zion a v modlitebně paní Judita Augustová.

Večerní bohoslužba maariv následovala hned po odpolední bohoslužbě mincha. Sváteční šábesové nápěvy byly tentokrát takřkajíc netradiční, ale samotná bohoslužba byla plynulá a pozorný účastník pobožnosti ji mohl sledovat s přehledem v síduru.

Rád bych se zde pozastavil u závěrečné modlitby alejnu, která uzavírá každou bohoslužbu. Modlitbu Alejnu, již zavedl Jozue a která navěky zpečetila vztahy mezi Izraelem a ostatními národy. Na kanánské hranici, v předvečer krvavé bitvy, se Josue naposledy pokouší sebrat všechny zdroje své víry a obrací se k nebi s modlitbou. To co žádá, není úspěch vlastního vojska nebo vyhlazení kanánských, nýbrž „lítost“; „obrácení“ všech

bezbožných k Bohu a království Boží na zemi, jež by vzniklo silou spontánní a vnitřní konverze všech lidí, na které nikdo nebude činit žádný nátlak. Neboť v takovém království bude mít každý národ a každý jedinec svoji hodnotu. Dokonce i kananejští, národ nejprokletější a nejzkaženější, mají v sobě jiskru, jež může být spasena tím, že ji hebrejský národ nechá zazářit v dějinách. A to je podle pražského Maharala hlavní smysl modlitby alejnu.

Více se můžete dočíst v knize André Nehera Studna exilu, kterou vydalo nakladatelství Sefer v roce 1993

Po bohoslužbě byli všichni pozváni na večerní kiduš v klubu ŽO, kde bylo vše slavnostně přichystáno. Kiduš posvěcení nad pohárem vína provedl duchovní ŽOT Tomáš Pulc. Jelikož po šabatu už začínal první pesachový den, byl již na obci odstraněn všechen kvas a požehnání na místo dvou chal bylo provedeno nad bramborovými krekry zhotovenými pro tento účel na pesach. Samotné krekry připomínaly tradiční macesy, ale je dobrým zvykem se na maca šmura těšit až na pesach, byla zvolena bezlepková varianta. Sic by mohl, někdo namítat, že bychom měli požehnat nad chleby, ale je pro nás důležitější projít branami pesachu s čistými kapsami. K večeri se podával losos s bramborem a s kouskem vařené mrkve, připravený osobně mašgiachem.

V průběhu šábesové noci se čile diskutovalo a též se zaspívalo pár písniček, které vedla slečna Yocheved bat Zion. Neboť kdy se má židovský národ veselit a mít radost, nežli, o svatém šábesu.

Již na další stránce vás budeme informovat o tom, jaké to bylo na té naší pesachové hostině a co se u ní všechno událo.

Pro čtvrtletník Posel připravil: šmot

Pesachový seder

na druhý den svátku naší svobody

K pesachové pobožnosti jsme se sešli v neděli 13. dubna 2025, na druhý den svátku nekvašených chlebů v té naší malé útulné modlitebně v Lipové ulici 333/25, nebylo nás tu o moc víc, než na šabat ha-gadol, jen hrstka věrných. Několik málo našich členů se předem omluvilo, tak jak už to bývá. Nu co se dá dělat, někdy stačí i hrstka věrných. Vždyť ty Bože hledíš do našich srdcí.

Odpolední bohoslužba začala na čas, tak jako na šabat ha-gadol, vedl modlitby náš duchovní Tomáš Pulc, již s trochu jistějším hlasem. Co vám mám povídat, odpolední bohoslužba hezky odsýpala a než by se člověk nadál, přivítali jsme společně večerní bohoslužbu, kde všichni pak společně nahlas bez ostychu odrecitovali židovské vyznání víry.

„Š'ma Jisrael, Adonaj, elohejnu, Adonaj Echad“.

Po ní následovala tichá modlitba šmone esre pro tři poutní svátky, neboť svátek nekvašených chlebů, je vyvedením z domu otroctví do svobody, a tudíž je počátkem všeho. Vždyť už první věta v desateru odkazuje na tuto událost, bez které by nevznikl židovský národ. Neboť by musel dál otročit pro faraona v egyptské zemi. To měj na paměti Ty, po všechen čas a vštepuj to svým synům a uč to své vnuky.

„Já, Hospodin jsem tvůj Bůh, jenž tě vyvedl ze země Micrajim z domova otroků.“

Po skončení večerní bohoslužby, jsme usedli k svátečně prostřenému sederovému stolu. Na úvod zapálila naše členka Eva Samulová z Mostu sváteční svíce, načež byl nalit první pohár vína, který požehnal duchovní ŽOT Tomáš Pulc a pronesl i další požehnání, že jsi nás, Hospodine, vyvolil ze všech národů, že jsi naši řeč pozvedl nad ostatní jazyky a že jsi nás posvětil svými příkazy, a že jsi nám dal s láskou šabat, den odpočinku atd.

Kdo chce vědět víc, nechť si to přečte všechno v té naší Nové pražské pesachové hagadě. Tam je to všechno dopodrobna vyličené, v překladu rabína K. E. Sidona.

Slavy dalšího klasika židovského pera Jiřího Mordechaje Langra, **„Nadešel svatý večer. Všichni zasedli k sváteční hostině velikonoční, k tomu našemu séderu. Na stolech v stříbrných svícnech planuly svíce a ležely tři macesy, sněhobílým ubrouskem přikryté. V pohárech se perlilo pravé chrámské víno. Hořké byliny, kost v popeli spálená a velikonoční vajíčko, petržel, rozstrouhané jablko se skořicí, vše bylo podle předpisu srovnáno a připraveno k domácí pobožnosti, jak náleží.“**

Tak i u toho našeho skromného séderu to vypadalo zrovna tak. Po vypití prvního poháru, jsme si nalili druhý pohár a společně se slečnou Yocheved bat Zion jsme si zazpívali pesachovou píseň „Ma ništana“, a neb

„Co odlišuje tuto noc ode všech ostatních nocí.“

1Že každé jiné noci jíme všechnu zeleninu, ale dnešní noci pouze tu hořkou?
Že každé jiné noci ani jednou neponoříme do slané vody, a této podvakrát?
Že každé jiné noci jíme, hověcí si i nehověcí, a této noci si všichni hověcí?

.....a tak nám to milý čtenáři, krásně uběhlo, při čtení té naší hagady se všichni vystřídali, někteří se do té hagady tak začeti, že by ji nejradši přečetli celou sami. Věřte nebo ne, opravdu to tak bylo. Na mou duši. Všichni pojedli tzv. chudý chléb, tj. ty naše pesachové macesy s hořkými bylinami, vypili čtyři poháry vína, ne-li více. Každý odkápl i kapku vína za jednu z těch deseti egyptských ran, které bil Hospodin v Micrajim egyptany. I když podle mě, tma nebyla úplně ranou, spíše stavem po předešlých ranách, které seslal Hospodin na Micrajim. Vždyť ta žírná a úrodná země, byla doslova zubožená a to vše kvůli jednomu zatvrzelému srdci, srdci faraonově. A kdo by po takové zkáze dopustil ještě pobití prvorozených, na to je musel Hospodin všechny oslepit tou egyptskou tmou.

Poslední čtvrtý pohár požehnal reb Jehuda Arie ben Avraham, čímž byla celá sederová hostina dovršena, na samý závěr se společně se slečnou Yochaeved zazpívalo pár písniček, než nadešel požehnat první den omeru a popřát si „Na budoucí rok v Jeruzalémě!

„Lešana habaa bi-Jerušalajim!“

Byl to hezký večer strávený s milými lidmi, kteří si to přišli užít. Jo málem bych zapomněl, k sváteční večeři se podávalo kuřecí maso na grilu s bramborem, a nakonec dostal každý zákusek.

Na závěr se sluší poděkovat všem, kteří se na náročné přípravě podíleli a bez kterých by byl, ten náš teplický seder ještě chudší. **„Toda rabba všem.“**

Pro čtvrtletník Posel připravil: šmot

Mišpoche Otto Alf. Urbacha

Váženého člena teplické lóže Bnei Brith

Jak už jsme vás informovali v minulém čísle čtvrtletníku Posel, počátkem letošního roku 2025 jsme položili dva Kameny zmizelých v ulici Vrchlického č. 21 před dům, který patřil v předválečných letech teplickému podnikateli a průmyslníku Ottu Alfredu Urbachovi a jeho synu Fritzi Urbachovi.

Většina má jméno spojeno s keramickými závody Ditmar @ Urbach postavených v roce 1905 u trati do Ústí nad Labem v Zemské ulici, kterou spoluzakládal se svým starším bratrem Alfredem Urbachem, ale o té si napíšeme někdy jindy. Otto Alfred Urbach později odkoupil továrnu se svými syny Wilhelmem a Fritzem v Novosedlické ulici, čímž se podnikatelsky osamostatnil od svého staršího bratra. Továrnu v Novosedlické ulici již dříve provozovala firma Büscher @ Hoffmann, a vyráběli zde asfalt, střešní lepenku a linolea, Otto Alfred Urbach pak dále v dobře zavedené a prosperující výrobě pokračoval. Neboť tento artikl byl stále žádanější na trhu. Na začátku roku 1938 zaměstnávala továrna, přejmenovaná ve 20. letech minulého století na Urbach @ Co., více než 180 lidí.

Vilu ve Vrchlického ul. čp. 21 zakoupil Otto Alfred Urbach se svou ženou Marthou roz. Cantorovou v roce 1910, kam se přestěhovali pravděpodobně, z nedalekých Trnovan. Martha Urbachová, byla sestrou Judr. Ernsta Cantora, posledního předválečného předsedy židovské náboženské obce v Teplicích a patřila k tzv. starousedlíkům.

Před zabráním českého pohraničí tzv. Sudet se rodina přestěhovala do Prahy a Ottu Alfredovi Urbachovi se podařilo sebou převést veškeré suroviny a strojní zařízení ze své továrny na asfalt, lepenku a linolea. Svým jednáním odejít do bezpečí, se dostal do sporu se svým bývalým švagrem a jejím předsedou Židovské náboženské obce v Teplicích s JUDr. Ernstem Cantorem, který v té době zaslepeně věřil, že není třeba vyvolávat paniku a opouštět rodnou kehilu.

Žel se rodině už nepodařilo zachránit v protektorátní Praze své vlastní životy a spolu se svým bratrem Alfredem a jejich rodinami byli odvezeni do koncentračního tábora v Terezíně a do Lodže, odtud putovali už na jistou smrt, daleko od domova.

Jaký osud je asi mohl čekat? Němci jim prostě nedokázali zapomenout odvlečení strojního vybavení a nashromážděných surovin pro výrobu asfaltu a dalších výrobků, které firma vyráběla.

Otto Alfred Urbach vychoval se svou ženou Marthou šest dětí, z nichž se obětí holocaustu staly dcery Adele provdaná za Paula Wienera (zahynula v roce 1942 v Malém Trostinci), Paula provdaná za Alexandera Hirsche (zahynula 1943), Bertha provdaná za Felixe Schwartze (zahynula 16.11.1941 společně se svým chotěm). Oba synové Wilhelm Urbach (zahynul v Lodži 21.1.1942) a Fritz Urbach (zahynul 14.7.1942 v Majdanku), který býval podle pracovnice muzea Mgr. Pavlína Bouškové, vynikajícím tenistou a velmi dobrým pianistou. O osudu Alice zatím víme to, že se jí podařilo se svým mužem Heinzem Wohlem dostat do Anglie, kde 9.3.1957 Heinz Wohl zemřel, Alice se dožila, krásného věku 94 let, kdy byla odevzdána její duše našemu Stvořiteli dne 7.5.1985.

Martha Urbach roz. Cantorová, zemřela 17.4.1937 ve věku 77 let a její tělo bylo uloženo s velkými poctami na Novém židovském hřbitově v těsné blízkosti obřadního domu, neboť se za svého života starala o vdovy, podporovala sirotky a vypravovala chudé židovské nevěsty na cestu životem. Po celý život žila zbožným a spořádaným životem židovské ženy.

Vila ve Vrchlického ulici č. 21 byla po druhé světové válce znárodněna a byl zde umístněný kojenecký ústav, který zde fungoval až do poloviny 90-tých let. Od té doby je vila opuštěná a chátrá.

V letošním roce na počátku měsíce března navštívili přímí potomci rodiny Urbach město Teplice a Nový židovský hřbitov v Teplicích, žel bohu se představenstvo ŽOT o jejich návštěvě dozvědělo na poslední chvíli. Je pak škoda, že jsme promeškali tak vzácnou návštěvu, kde jsme se mohli dozvědět něco více o rodině Urbach.

Krásný článek o podnikatelské rodině Urbachů z pera Mgr. Pavlína Bouškové, se můžete dočíst v knize Židovské osobnosti Teplicka, kterou vydal Spolek Ulpan spolu s Regionálním muzeem v Teplicích v roce 2019.

„Čest jejich památce.“

Pro čtvrtletník Posel připravil: tomaszot

Roš chodeš party s Aharonem Zvi Waltrem

V pondělí v pozdně odpoledních hodinách 28. dubna 2025 se konala tradiční rošchodešová party na Židovské obci v Teplicích, původně avízovaná na setkání s modzitzkým chazanem Avrahemem Taylorem, který není členem naší malé komunity neznámý. Žel, osud tomu nepřál, neboť Avraham Taylor se z pracovních důvodů nemohl zúčastnit rošchodešové party v Teplicích. Neboť zůstal v Brně na zasedání rabínského soudu „Bejt dinu“. Místo něj, zazářil v průběhu večera příležitostný chazan a šames Jubilejní synagogy v Jeruzalémské ulici v Praze, reb Milan Walter, ale nepředbíhejme událostem.

Na úvod rošchodešové party se konala odpolední bohoslužba mincha s chazanem FŽO Danny Vaňkem za účasti teplického minjanu. Po úvodním žalmu Ašrej byl slavnostně vnesen pergamenový svitek ze svatostánku „Aron ha-kodeš“, který vynesl mezi shromážděné, tentokrát reb Jehuda Arie Turek, který ho předal do rukou chazana Dannyho Vaňka. Na bimě byl pak rozbalen a připraven k svátečnímu čtení na Roš chodeš, kdy se čte „Cav et bnej Jisrael“ ze 4M 28.1 – 15 pro čtyři vyvolané. První aliji získal od gabaje synagogy, reb **Aharon Zvi ben Avraham**. Po čtení obdržel od chazana Danny Vaňka svůj mišeberach. Druhou aliji obdržel Roš kehila **Zelig ben Benjamín Zeev**, i on získal na závěr čtení svůj mišeberach. Třetí aliji byl poctěn **Saul ben Walter**, který svůj mišeberach věnoval své rodině a vzpomenu i na naše dva vážené členy, na reb Gideona Brinzanika a na Milenu Hofmannovou. Pro čtvrtou závěrečnou aliji si došel reb **Petr ben Gertruda**, i on ve svém požehnání, které získal od chazana Danny Vaňka, vzpomněl na své nejbližší, na syna Petra, který žije v New Yorku se svými syny a v brzku, čekají nový přírůstek do rodiny. „**Mazal tov.**“

Hagbe pozdvižení pergamenového svitku bylo svěřeno, reb Jehudovi Arie ben Avraham, a svázání svitku, tzv. glile, byla svěřena reb Tomáši ben Jehudit. Po ustrojení pergamenového svitku, byl svitek předán opět do rukou chazana Dannyho Vaňka, který ho donesl, k navrácení do svatostánku, kde bude spolu s dalšími dvěma svitky Tóry čekat na příležitost, kdy budou slova Mošeho zákona, zapsané rukou sofera na svitku pergamentu, veřejně předčítaná, v přítomnosti minjanu, v té naší malé synagoze.

Než jsme uložili svitek Tóry do svatostánku, pomodlili jsme se s chazanem FŽO modlitbu za uzdravení našich členů, Gideona ben Ilana a Mileny Hofmannové, kteří v této době potřebují přimluvce, nechť je jim osud příznivý a jejich zdravotní stav se s příchodem nového měsíce iyaru zlepší.
„**Amen.**“

Po té následovala tichá modlitba osmnácti požehnání se vsuvkou na Roš chodeš a opakování chazanem. Závěrečný kadiš po Alejnu lešabeach přednesl, duchovní ŽOT Tomáš Pulc. Po ukončení odpolední bohoslužby mincha, byli všichni pozváni do klubu ŽO, na připravený program a pohoštění, které připravil mašgiach Tomáš Pulc, spolu se svou snoubenkou Yocheved bat Zion.

Jak už bylo řečeno na začátku, původně se rošchodešové party měl zúčastnit chazan Avi Taylor, s výukou halelu, který se říká při svátečních příležitostech o ranní bohoslužbě, jako je třeba Roš chodeš. Halel se skládá, ze žalmů 113 až 118 a má své vlastní nápěvy. Tohoto úkolu se s grácií ujal příležitostný chazan a šames Aharon Zvi z pražské židovské obce, který vysvětlil všem přítomným kdy se halel modlíme a jaká má pravidla, plus ukázal některé rozdíly v nápěvech. Mezi tím mašgiach obce, přichystal občerstvení připravované na grilu, jako jsou kuřecí paličky a grilovaná zelenina, slečna Yocheved připravila zeleninové karbanátky, které všem chutnaly.

V průběhu večera, zazněla krátká draša, duchovního obce Tomáše Pulce, na parašu Šmini, kterou jsme četli předešlý šabat, na šabat šmini. Kde se píše, že Moše rabejnu, hledal kozla za hrách, a hle – on už byl spálen. Proto padl hněv Moše rabejnu na Eleazara a Itamara, syny velekněze Arona. Reš Lakiš, řekl: „Kdo se hněvá, i když je moudrý, moudrost od něj odchází.“ Moše rabejnu se velmi rozzlobil a vzápětí je okamžitě potrestán. To není jediný případ, kdy vidíme našeho učitele rozzlobeného.

V paraše Matot, jsou zaznamenány, hned tři místa, kde se Moše rabejnu hněvá. První je, když si lidé stěžují, že není voda, kdy udeří holí do skály, místo aby k ní promluvil a posvětil tak B-ží Jméno. Toto je poprvé, co se Moše rozzlobí a jeho hněv vede k chybě. Podruhé se hněvá na velitele armády, že nechali na živu všechny midjánské ženy a potřeť se hněvá na zvědy, kteří měli prohlédnout Eretz Jisrael, a tu dobrou zemi pomluví. Což mělo za následek čtyřicet let strávených na poušti.

Zde se můžeme domnívat, že Mošeho hněv byl hněv založený na osobních důvodech a že Moše se hněval na to, že se mu nepodařilo naplnit jeho osobní představy a touhy.

Mošeho hněv nebyl způsoben tím, že by B-ží příkaz nebyl vykonán, přesně a důrazně. Pokud ano, jaké je zde místo pro trest? Netrpí snad Moše bolestí z toho, že nedodržují halachu? Tak jaký má smysl říkat: „Když přijde hněv, přijde i chyba“!? Jsme příliš malí a nízcí na to, abychom pochopili vysoké postavení Moše rabejnu, kdo jsme mi, abychom soudili. Kdo nám vlastně dal mandát soudit jiné?

Na birkat ha-mazon, neboli požehnání po jídle, po žalmu Šir ha-malot, vyzval duchovní ŽOT všechny přítomné členy minjanu: „slovy žehnejte B-hu, za vše čím nás sytí...“, a po birkat ha-mazon jsme zakončili rošchodešovou party v klubu ŽO a popřáli si „**Chodeš tov**“.

...., a tímto bych i uzavřel dnešní krátkou reportáž o tom co se dělo v pondělí na té naší obci na první den nového měsíce iyaru. Možná se všechno nepovedlo na 100%, ale myslím že nikdo neodcházel z dnešní rošchodešové party zklamáný, každý si našel něco, kvůli čemu na dnešní oslavu přišel a tak to má být.

Na závěr bych rád poděkoval všem, kteří nás přišli podpořit a i těm, kteří přiložili ruku k dílu, aby vše dobře dopadlo. „**Toda rabba všem**.“

Pro čtvrtletník Posel připravil: Tovje

Pohřeb A. Gideona Brinzanika

Onen svět nečeká na člověka jako nějaký bezpečný přístav, kde by mohl konečně okusit plnost odpočinku a nasytit ducha, změněn až do hloubky své bytosti živou vodou Tóry. Neboť Spravedliví nepoznají žádný odpočinek, dokonce ani v příštím světě ne – tam je čeká jen další vývoj, pochod, snažení; to je závěr traktátu Brachot, jímž je uveden Talmud.

Poslední rozloučení se zesnulým Antonínem Gideonem Brinzanikem, jenž si přál být pochován na našem Novém židovském hřbitově v Teplicích vedle bývalého předsedy ŽOT Oldřicha Láta, se konalo ve středu 18.06.2025 v odpoledních hodinách za účasti mnoha smutečních hostů.

Gideon ben Demi, jak bylo jeho židovské jméno, zemřel v předvečer svatého šabatu v nemocnici Na Bulovce, kde byl dlouhodobě hospitalizován. Proto taharu a uložení do prosté dřevěné rakve provedli pod vedením Roš Chevra kadiša Chaima Kočího, členové pražské židovské obce na Novém židovském hřbitově v Praze, načež byl v ten samý den převezen k uložení na Novém židovském hřbitově v Teplicích.

Rozloučit se s Antonínem Gideonem přišlo velké množství jeho přátel jak z Mostu, kde dlouhá léta působil a žil, tak i z jiných míst. Rozloučit a vyprovodit ho na poslední, „na Cestu do modrého“, přišel i teplický minjan, se kterým se pravidelně účastnil všech modliteb v Lipové ul. 333/25, a kde nám bude velmi chybět. Vzdát poctu člověku, který se v posledních letech zasazoval o navrácení Starého židovského hřbitova v Teplicích právoplatnému vlastníkově – tj. Židovské obci v Teplicích, přišel i primátor města Teplic Jiří Štábl.

„Ó Bože, Ty, jenž znáš cesty nás všech, si povolal k Sobě, k trůnu Nejvyššímu do nebeské ješivy,
v předvečer svatého šabatu Beha'alotcha 18 sivanu 5785 tj. 13. června 2025
našeho dlouholetého a váženého člena teplického minjanu,
který chodil cestami míru a rozdával cdaku potřebným,
ctihodného muže Antonína Gideona Brinzanika
hebrejským jménem Gideon ben Demi
aby, před Tebe předstoupil v požehnaném věku 79 let.“

„Nechť je jeho duše pojata do svazku věčného života.“

Smuteční proslov v Domě smutku pronesl vrchní pražský rabín David Peter. Vzpomínku na svého otce pak přednesl syn Dušan Brinzanik, poté se vydal smuteční průvod se zesnulým na poslední cestu. Žalm 91, který se čte po celou dobu než rakev nedoje na své místo, přednesl jako první vrchní pražský rabín David Peter, jako druhý četl žalm 91 chazan FŽO Danny Vaněk a třetího čtení se ujal Jiří „Jehuda Arie“ Turek. Po spuštění rakve do hrobu pokračoval rabín Peter modlitbou „Menucha nechona“, poté byla rakev se zesnulým zaházena hlínou a všichni, které popouzelo se zesnulým se rozloučit, měli možnost hodit tři lopatky a smířit se s odchodem zemřelého na onen svět. Po té pokračoval chazan FŽO ve čtení závěrečných žalmů. Na samý konec řekl duchovní ŽOT Tomáš Pulc se synem zemřelého Dušanem Brinzanikem kadiš sirotků.

El male rachamim za duši Gideona ben Demi k jejímu povznesení se konalo o následujícím šabesu v Jubilejní synagoze v Praze, a modlitbu pronesl opět chazan FŽO Danny Vaněk, za účasti avela tj. truchlícího Dušana Brinzanika a duchovního ŽOT Tomáše Pulce.

Rád bych na závěr poděkoval všem, kteří se s Antonínem Gideonem Brinzanikem přišli rozloučit. Rád bych poděkoval všem, kteří pomohli připravit důstojné rozloučení s naším váženým členem ŽOT, a rád bych poděkoval vrchnímu pražskému rabínu Davidu Peterovi za jeho účast na levaje – vyprovázení zemřelého na onen svět. Což je „micva gdola“.

„Tondo budeš nám chybět.“
Čest Tvé památce na muže spravedlivého.

Pro čtvrtletník Posel připravil: duchovní ŽOT

Lag baomerová party v Teplicích

s karlovarskou židovskou obcí

Ve čtvrtek 15. května 2025 v podvečerních hodinách se konala již tradiční lag baomerová party na židovské obci v Lipové ulici, tentokrát společně s karlovarskou židovskou obcí. Na úvod lag baomerové oslavy, která se konala v modlitebně ŽO všechny přítomné srdečně přivítal předseda ŽOT Michael Lichtenstein a po úvodním ceremoniálu mohla začít odpolední bohoslužba mincha, kterou vedl náš dlouholetý chazan FŽO Danny Vaněk. Po úvodním žalmu „Ašrej“ byl vyjmut pergamenový svitek ze svatostánku šamesem synagogy reb Chaimem a předán do rukou chazana FŽO, který se svitkem obešel všechny přítomné, kteří se mohli dotknout sametového pláštíku, do kterého je oděn. Načež byl posléze donesen na vyvýšené místo v synagoze, kde byl připraven ke čtení úvodních slov paraši Ěmor.

První aliji obdržel duchovní ŽOKV a Roš Chevra kadiša ČR, **reb Chaim ben Avraham Kočí**, kterému byla čtena část pojednávající o tom že, „kněz se nesmí znečistit duší mrtvého z jeho lidu“. Po té obdržel reb Chaim svůj mišeberach od chazana Dannyho Vaňka. Druhou aliji, čili výstup obdržel od gabaje synagogy **reb Uri ben Daniel**, kterému byla čtena pasáž z paraši Ěmor pojednávající o tom, „že kněz je svatý kvůli svému Bohu“, i reb Uri získal svůj mišeberach. Třetí aliji obdržel člen představenstva ŽOT a šames synagogy **reb Chaim ben Geršom Efraim**, čtena mu byla část o tom, že „kněz jelikož je na něm olej pomazání si smí vzít za manželku pannu ze svého lidu“. I reb Chaim obdržel na závěr svůj mišeberach.

Hagbe byla svěřena Mordechaji (Mottymu) ben Avraham Novotnému z karlovarské židovské obce a svázání a ošacení svatého svitku Tóry bylo svěřeno primátorovi města Teplic, panu Jiřímu Štáblovi za jeho zásluhy o podporu naší malé židovské komunity. Všem, kteří v tento den obdrželi kavod, a měli tu čest být vyvoláni, srdečně gratulujeme.

Než-li byl svitek Tóry odnesen k uložení do svatostánku, pomodlil se chazan FŽO za uzdravení našeho váženého člena minjanu Gideonu ben Ilana, který je dlouhodobě hospitalizován na infekčním oddělení v nemocnici na Bulovce. Roš Chevra kadiša Chaim Kočí požádal pak chazana FŽO o modlitbu El male rachamim za vrchního pražského rabína Jechezkele ben Jehudu Ha-levi Landaua, známého pod „Noda Bi-Jehuda“ při jeho jehzaitu.

Poté byl svitek Tóry odnesen k uložení do svatostánku, kde vyčká do další příležitosti, kdy bude opět vynesena za přítomnosti minjanu mezi shromážděné věřící.

Bohoslužba pak nabrala své tempo a po tiché modlitbě osmnácti požehnání, ji chazan ještě jednou zopakoval i s kdušou, při jejím poslechu mohli posvětit jméno Boží a odpovědět. „Amen“. Závěrečný kadiš pronesl duchovní ŽOT a člen představenstva Chevra kadiša, Tomáš Pulc

Poté byli všichni přítomní pozváni do klubu ŽO, kde pro ně byl připravený bohatý lag baomerový program. Tentokrát přijel zahrát a zazpívat k tanci a k poslechu reb Diego Bransburg. V průběhu večera bylo přichystané i bohaté občerstvení na grilu mašgiachem a duchovním ŽOT. Původně se celá lag baomerová party měla konat na dvoře za obecním domem, ale nevyzpytatelné počasí nás zahnal do klubu, který se nakonec odvěčnil skvělým tanečním parketem, všem, kteří si chtěli zatancovat. Náladu byla skvělá nejenom kvůli tomu, že k nám tentokrát zavítala karlovarská židovská obec v čele s její předsedkyní Ráchel Novotnou a spolu s Danny Vaňkem přijeli slečny z Prahy, členky PŽO Eliška Votavová a Dana Mikšíková, ale hlavně kvůli tomu, že se všichni dobře bavili. A tak to má na pořádné oslavě být.

Na závěr chazan FŽO Danny Vaněk všechny přítomné vyzval, aby spolu s ním vzdali díky Bohu, za dobré jídlo, kterým nás náš Hospodin, obdařil.

Na závěr bych rád poděkoval všem, kteří pomohli s náročnou přípravou lag baomerové party.

Pro čtvrtletník Posel připravil: šmot

Hirschova továrna na kočárky a dětské vozíky v Duchcově

Vozíky pro děti byly až do konce 19. století záležitostí aristokratické a majetnější měšťanské vrstvy. Na území rakousko-uherské monarchie se v roce 1900 zabývalo výrobou kočárků 20 firem (Kinderwagen-fabriken). Na severu a západě Čech vznikly postupně tři velké firmy, které výrobu kočárků do svého sortimentu zařadily. V roce 1904 „Hirsch & Co.” v Trnovanech u Teplic, která se stala se svým závodem v Duchcově největším československým výrobcem, další dvě ve Varnsdorfu a Chebu.

Továrna dětských vozidel, národní podnik Duchcov (ve zkratce **TDV**) byl závod vyrábějící dětské kočárky, koloběžky, tříkolky, autíčka, houpačky, školní lavice a podobné zboží. Vznikl ze znárodněného konfiskátu firmy „Hiko-závody” (německy Hiko-Werke), které založil Paul Hirsch v roce 1904. Firmu vedl se svým společníkem bratrem Rudolfem Hirschem. Po smrti Paula Hirsche v roce 1922 vlastnili firmu vdova Irma Hirsch a jeho bratr Rudolf Hirsch.

Firma „Hirsch a spol.” sídlila nejprve v Trnovanech a roku 1907 přesídlila do Duchcova do budovy bývalého cukrovaru (mezi Mosteckou, Havířskou a Bílinskou ulicí). Do roku 1938 se firma vypracovala k největšímu československému výrobcí dětských kočárků a své výrobky vyvážela do celého světa. Po odstoupení sudetských území Třetí říši byl židovský majetek arizován a přidělen pod varnsdorfský závod „K. J. Prasse, továrna na železné zboží, dětské vozíky a dřevěné zboží”.

V roce 1945 byl konfiskát duchcovské továrny dán pod národní správu. Po únoru 1948 komunisté zřídili národní podnik RADOVAN, do kterého sloučili mimo Hiko-závodů i několik dalších znárodněných podniků s obdobnou výrobou. V roce 1950 byl vydělen národní podnik „Továrna dětských vozidel” s několika pobočnými a odštěpnými závody, který byl nakonec sloučen pod národní podnik „Továrny dětských vozidel” se sídlem v Mělníce. Státní podnik TDV po roce 1989 koupil Josef Konejl a založil soukromou firmu „Josef Konejl - Továrna dětských vozidel Duchcov”.

Období 1904–1918

Bratři Paul a Rudolf Hirsch se narodili rodičům Samuel a Berta Hirsch. Paul se oženil s Irmou Eisler (nar. 1883), dcerou Aloise Eislera (1851–1929) a Julie Eisler (1862–1896). Po nejstarší dceři Irmě se rodičům Eislerovým narodil syn Rudolf Eisler (1943 KT Terezín); dcery Adele Eisler a Sofie Eisler a nejmladší bratr Leo Eisler. Z manželství Paula a Irmu Hirsch pošly děti: Ilse Hirsch (nar. 1907 Teplice); Julie Gertrude Hirsch (nar. 1909 Duchcov) a Georg Hirsch (1912 Duchcov – 1994 Los Angeles). Paulův bratr Rudolf Hirsch se oženil s Irminou sestrou Adele Eisler. Společně počali syna Kurta (nar. 1912 Duchcov).

V roce 1904 založil Paul Hirsch v Trnovanech u Teplic firmu „Hirsch & Comp. Kinderwagen-, Korb- und Holzwarenfabrik” na výrobu kočárků, proutěného a dřevěného zboží, kterou v roce 1907 přeložil do uprázdněného areálu bývalého pivovaru v Duchcově. V roce 1912 továrnu stavebně rozšířil. V noci z 27. na 28. prosince 1915 započal v duchcovské továrně požár, při kterém v krátké době vyhořela hlavní budova s truhlárnou a sklady se zásobami, poškozeny byly také stroje. I když se zbytek továrny podařilo zachránit, škoda na majetku byla pojišťovnou odhadnuta na 5–600 000 korun a 250 dělníků se ocitlo ze dne na den bez zaměstnání. Někdy kolem roku 1916 začal používat ochrannou známku „Hiko” (počáteční písmena **H**irsch a **K**očárky)

Období 1918–1938

Adresář obchodních společností zapsaných v obchodním rejstříku liberecké obchodní komory uváděl ještě v roce 1922: majitele firmy „Hirsch & Comp.” Kinderwagen-, Korb- und Holzwarenfabrik (Továrna na výrobu dětských vozíků, košíkářského a dřevěného zboží), založené r. 1904, Paula Hirsche. Továrna vyráběla: dětské, promenádní, žebřinové, skládací vozíky, skládací vozíky pro panenky, dětské židličky, dětské soupravy, nábytek pro panenky, školní tabule, tříkolky, sánky a dětská samopoháněcí vozítka

(Kinder-, Promenaden-, Leiter-, Klapp-, Puppen-, Puppenklappwagen, Kindersessel, Kindergarnituren, Puppenmöbel, Schultafeln, Dreiräder, Rodel und Selbstfahrer). V témže roce Paul Hirsch zemřel v roce 1922 a firmu vedla ovdovělá Irma Hirsch s manžellovým bratrem Rudolfem Hirschem.

Obchodní rada Rudolf Hirsch působil aktivně ve „Svazu československých výrobců dětských vozíků“. Svaz byl v roce 1928 ministerstvem obchodu zařazen do seznamu korporací rozhodčích a mohl tak sám vyřizovat cestou smírčího řízení nekalé soutěže. Jako smírčí komisaři byli zvoleni: penzionovaný obchodní rada Rudolf Hirsch, ředitel Holzl (Premier-závody Cheb /Premier-Werke Eger) a Lub. Peča. Na valné hromadě „Svazu československých výrobců dětských vozíků“ byl v témže roce zvolen: předsedou generální ředitel Georg Rotterham (Premiér-závody), jeho náměstkem ing. K. Schulz a členy představenstva obchodní rada Rudolf Hirsch (Hiko-závody Duchcov), Moriz Gross a Lub. Peča.

Řadu vynálezů si nechaly „Hiko-závody“ patentovat; např. od 5. dubna 1927 měly patent na dětský vozík s košem, nastavitelný ve výšce, od 15. prosince 1935 patent na upevnění osy dětského vozíku, od 15. června 1937 patent na sklopný kryt pro dětské kočárky.

Přihlášení patentu. 17. 12. 1935. Hiko-závody, továrna na železné zboží, dětské vozíky a dřevěné zboží Hirsch a spol., Duchcov. – Sklopný kryt zejména pro dětské vozíky, vyznačený tím, že střešní látka je napnuta na dvou postranních třmenech, jež sestávají vždy ze dvou nebo více navzájem skloubených dílů, z nichž zadní díly jsou upevněny na okraji skříňové vozíku šarnýrem, zatím co přední díly jsou přestavitelné nebo ustavitelné na okraji skříňové vozíku.

—Patentní věstník 1937

V roce 1931 odsoudil okresní úřad města Mělník Antonína Svobodu, výrobce dětských kočárků v Mělníku-Mlázicích za napodobování a prodej dětských kočárků, které svojí konstrukcí a celkovou podobou uváděly zákazníky v omyl, jelikož využil modelu zákonem chráněného vzorku spirálových per pro dětské vozíky, požívajícího vzorkové ochrany podle osvědčení obchodní a živnostenské komory v Liberci ze dne 29. května 1929 na dobu tří let vydaného firmě „Hiko“ závody, Hirsch a spol. v Duchcově. Svoboda byl odsouzen k pokutě 500 Kč, v případě nedobytnosti k vězení v trvání 50 dnů se zákazem napodobování a dávání do prodeje zákonem chráněného vzoru. Současně mu bylo soudem nařízeno, aby veškeré nástroje a pomocné prostředky, sloužící výhradně nebo z větší části k napodobování uvedeného chráněného vzoru pro tento účel znehodnotil, uhradil veškeré soudní útraty s řízením spojené a soudní rozhodnutí bylo na jeho útraty uveřejněno v periodických časopisech Národní Politice a Národních Listech.

Patentovanou značku Hiko s kočárky do města i na venkov nabízely na zač. 30. let obchody po celé republice: sportovní kočárek za 80 Kč, s gumovými kolečky za 100 Kč, se střechou za 170 Kč, plně polstrovaný za 270 Kč, s celoželezným podvozkem za 300 Kč, Hiko-kočárek za 350 Kč, celý poniklovaný za 540 Kč, promenádní z pedigu za 700 Kč, tmavé skříňové za 680 Kč, celoželeznou dětskou postýlku za 250 Kč, bíle lakovanou 280 Kč, bíle lakovanou kombinovanou s mosazí za 370 Kč, patentovanou dětskou židličku spojenou se stolečkem na kolečkách za 60 Kč.

Světového rekordu docílil kočárek Hiko. Co se týče jakosti i velikosti. Jest vysoký a proto hygienický, že dítě jest před prachem chráněno. Má velikou prostoru, aby dítě mohlo býti na zimu dobře opatřeno, a patentní péra chrání před otřesy. Dá se též lehce přeměnit v sánky. Ceny: sportovní 70 Kč, s gumovými koly 90 Kč, se stříškou 170 Kč, celý železný spodek a úplně vyčalouněný 280 Kč... K dostání jen u firmy: A. KLEIN, Brno —Moravská orlice, 8.9.1923

Závody Hiko postupně výrobu rozšiřovaly a ve 30. letech 20. století se staly největším výrobcem dětských autíček, tříkolek, koloběžek, dětských kočárků pro panenky, dětského nábytku a později i proutěného zahradního nábytku. Soustavu starých objektů bývalého cukrovaru nechali majitelé opravit a stavebně rozšířit. Hiko-závody měly vlastní pilu, truhlárnu, lisovnu, galvanické oddělení, čalounickou dílnu a lakovnu. Celý areál závodu se rozprostíral na ploše 3,6 ha, z toho 33 % tvořila zastavěná plocha.

Měla jsem nedávno příležitost navštívit „Hiko“-závody v Duchcově a viděla jsem tam hotové poklady pro děti. Podnik se hlavně zabývá výrobou dětských kočárků. Sta dělníků zde pracuje pro děti a není šetřeno žádné námahy, aby tyto výtvořky byly dokonalé. Neboť dětský kočárek není věc jednoduchá. Má býti pěkný, pohodlný, prostranný, dobře čalouněný a pérováný – a tyto vlastnosti mají kočárky značky „Hiko“. V „Hiko“-závodech vyrábí se dále dětský nábytek, jednoduchý a elegantní, pěkný a hlavně trvanlivý. Taková kombinovaná židle je určena jak pro jídlo, tak i pro hraní. Že nejmilejší hračkou holčiček jest stále panenka, není zapotřebí zdůrazňovati. A pro ně jsem v „Hiko“-závodech viděla roztomilé kočárky. Pro hochy jsou zde trojkolky, koloběžky a autíčka. Vesměs solidně provedené, neboť jest zde známo, jak naši malí umí ničit. Heslem jest zde: vše pro dítě a vše dobré a toto heslo „Hiko“-závodů by mělo být také heslem všech rodičů.

—Měsíc, ilustrovaná společenská revue, 1934

V roce 1932 uvedly Hiko-závody na trh novinku pro zimní sporty „tzv. sněháky“.

Víte, co jsou to „sněháky“? Sportovní oddělení známé firmy V. J. Rott na Malém náměstí uvedlo do prodeje zajímavou novinku pro zimní sportovce. Jsou to **sněháky Hiko**, na kterých se možno pohybovat jak na sněhu, tak i na ledě. Oproti lyžím mají tu výhodu, že možno jich použití již na ojíněné louce, nebo na nepatrné, 2–3 cm vrstvě sněhové. Napadne-li na led sníh, který znemožňuje bruslení, možno též použití sněháků. Ovládání je velice jednoduché a každý, kdo dovede bruslit, může na nich ihned jeti. Také lyžařských holí není třeba, neb odráží se, jako na bruslích, hranou. Cena sněháků je opravdu lidová. Dětské stojí 1 pár Kč 24,50, pro dospělé Kč 29.–. Hlavně pro Pražáky to bude vítaný sport, neb budou moci jezdit již při nepatrném poprašku sněhové v nejbližším okolí.

—Expres, 24.11.1932

Dne 1. června 1935 se v duchcovské soustružně Hiko-závodů fa Hirsch & Comp. vznítily dřevité odřezky, požár se podařilo uhasit za pomoci dvou zde umístěných hasicích aparátů značky Minimax. Před odstoupením pohraničí zaměstnávaly Hiko-závody přes 700 dělníků a provozovaly své vlastní pily pro zpracování dřeva.

Období 1938–1945

Na konci března 1938 ohlásili spolumajitelé obchodní společnosti „Hiko-závody“ (Hiko-Werke), vdova Irma Hirsch a bratr Rudolf Hirsch, likvidaci dosavadní obchodní společnosti, následně pak v květnu 1938 přípravu k založení nové akciové společnosti: „Hiko-závody“, akc. spol., továrna na železné a dřevěné zboží se sídlem v Praze, s akc. kapitálem 5 mil. Kč, ve 12 500 plně splacených akciích po 400 Kč nominální hodnoty, která měla podnik převzít. Po odstoupení pohraničních oblastí nacistickému Německu proběhla arizace židovského majetku. V roce 1939 provedla „Deutsche Revisions- und Treuhand AG Berlin“ hospodářskou kontrolu závodu. Následně byl majetek převeden pod varnsdorfskou firmu K. J. Prasse (Karl Josef Prasse, Drahtwaren- und Stahlmöbelfabrik, Warnsdorf 858), jejímž majitelem byl už Franz Beer. Podle adresáře obchodních společností „Compass“ (Compass. Kommerzielles Jahrbuch Sudetenland) z let 1940–1944 se dřívější (německá zkratka vorm.) Hiko-závody nacházely začleněné pod firmou K. J. Prasse až do konce války.

Druhá světová válka (1. 9. 1939 – 2. 9. 1945) negativně ovlivnila kromě jiného i produkci dětských kočárků. Jejich výzdoba a tvar se zjednodušily. Přestávaly se vyrábět osmipéřáky i autíčkové kočárky a nahradily je kočárky s oblou skříňkovou korbou s malovanými ornamenty a bez kovových ozdob. Vzhledem k nedostatku tradičních materiálů hledali výrobci jejich náhražky. Bočnice se vyráběly z lisované lepenky, lůžka se pletla z papírového motouzu nebo ze slámy, čalounění bylo papírové. Kovové součásti se nechromovaly, pouze šedě lakovaly. Kukaně se pletly z papírového motouzu nebo ze slámy.

—Ostravské muzeum, výstava „Boudičky odklopit, aneb v čem jsme se vozili“ 2018

Národní správa 1945–1948

V létě 1945 byly arizované Hiko-závody dány pod národní správu (1945 František Mašek). Podnik se sice vrátil ke svému předválečnému výrobnímu programu, ale nedostatek kovového materiálu a nedostatek zaměstnanců po odsunu německého obyvatelstva bránily plné výrobní obnově. V roce 1945 byla stanovená týdenní výrobní kapacita, která za optimálních podmínek měla činit: 1000 dětských kočárků, 600 loutkových kočárků, 300 dětských zahrádek, 1500 dětských trakařů, 1500 koloběžek, 600 školních tabulí a 1500 dětských postýlek.

V roce 1946 si zažádala Irma Hirsch z britské mandátní Palestiny prostřednictvím advokátky JUDr. Hany G. Hlavsové, o navrácení svého majetku. Okresní národní výbor v Duchcově opakovaně vystoupil proti navrácení majetku původním majitelům, přičemž neoprávněně šířil tvrzení, že židovská rodina sympatizovala s *Velkoněmeckou říší* a továrna byla *semeništěm nacistů*.

Odpověď ONV v Duchcově byla striktní, podobně odmítavá reakce, jako na jiné židovské restituční v té době. „....ONV v Duchcově se staví rozhodně proti navrácení majetku rodině Hirsch, neboť tato rodina byla vždy německá a český jazyk nikdo neovládal. ONV přiložilo v té době dva dopisy závodní rady firmy Hiko, kde žádají o okamžité zestátnění podniku, neboť jen tak mohou závody Hiko zůstat v českých rukách...“

Nicméně se úřady problémem musely dále zabývat. Dne 18.11.1947 byl na ONV v Duchcově předvolán Richard Hahn s chotí k dotazu, jak se choval Rudolf Hirsch před okupací.

Na Pražském vzorkovém veletrhu v roce 1947 vystavovala firma ještě pod názvem «K. J. Prasse, dříve Hiko-závody, Duchcov. Továrna na železné zboží, dětské kočárky a dřevěné zboží» a předváděla dětské kočárky (hluboké a sportovní), koloběžky, trojkolky, zahradní lehátka, zahradní stoly, zahradní židle a doplňkový nábytek. Po únoru 1948 byly Hiko-závody znárodněny a začleněny do národního podniku RADOVAN - Mělník.

Národní správa firmy Hiko-závody, Duchcov, hledá nákladní vůz zn. Walter, ev. č. S-188.209. 4 t, pro pohon dřevo-plymem, čís. motoru 5390, rok výroby 1931, který byl v květnu t. r. zabaven postupující Rudou armádou. Informace za odměnu podejte laskavě národní správě fy. Hiko-závody, Duchcov.

—Rudé právo, 5.8.1945, s. 4

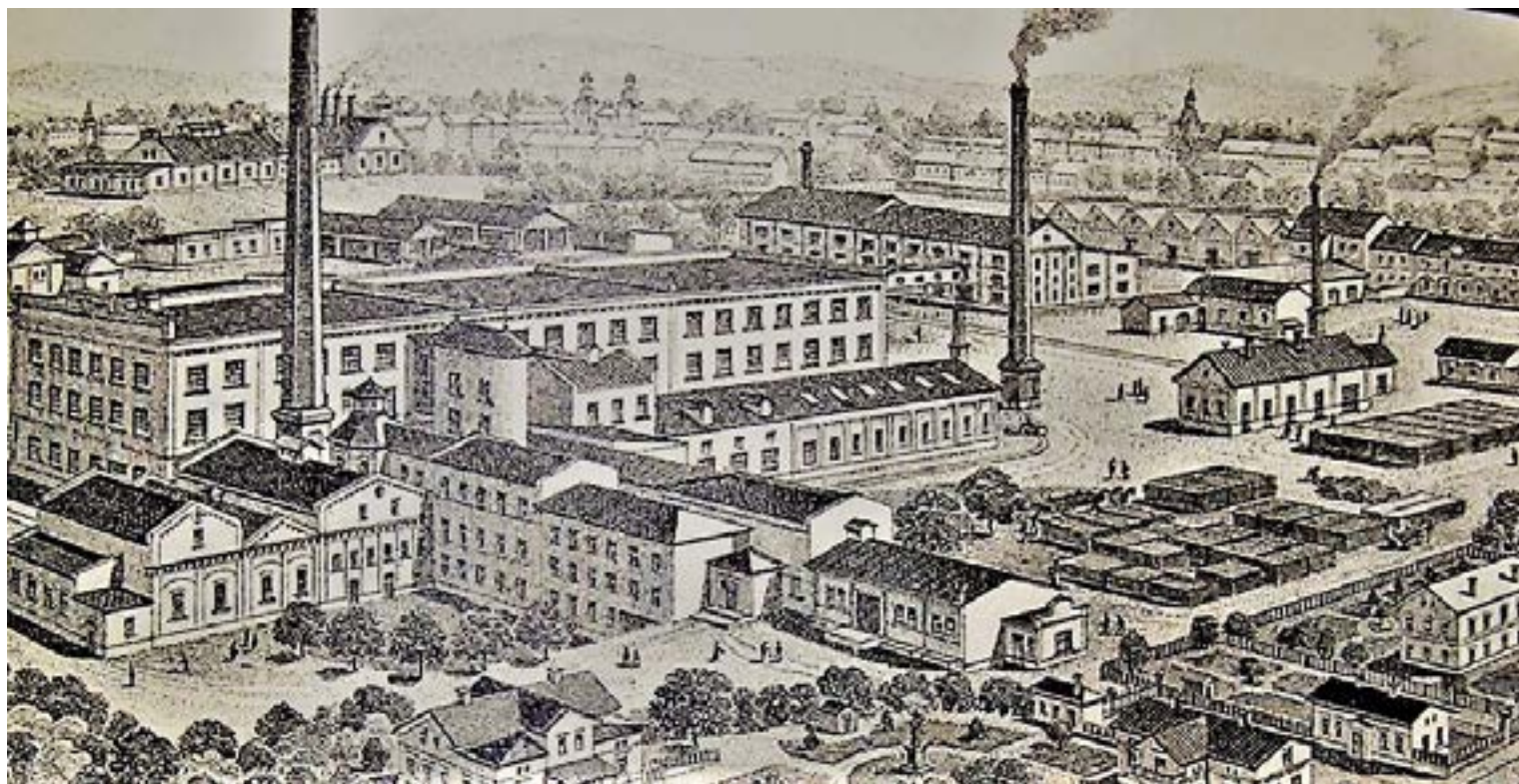

Foto 1: Rodina na výletě, sportovní kočárek typu „Hiko“, r. 1959

Foto 2: Rodina na výletě, kočárek typu „Hiko“ - s korbou i střechou z pedigu, chromovým nízkým rourovým podvozkem a chromovými prohnutými blatníky a typickým šesti pružinovým pérováním, r. 1963

V dnešní době je již továrna zbourána.

Převzato z internetového vyhledávače: <https://cs.wikipedia.org>

Pro čtvrtletník Posel připravil: tp

Igeret ha-šemad

רבי משה בן מימון

Igeret ha-šemad je dopis o náboženském pronásledování, lépe: o zničení židů, který obsahuje odpověď na otázku, souvěrcem kladenou Moše Majmonidovi ze¹. v roce 1165: „**Jak se chovat v náboženském ohledu v trudné době mohamedánského fanatismu.**“

Jakýsi horlivý rabín, jenž žil bezpečně a necítil následky mohamedánského fanatismu, vydal spis, ve kterém soudil, že židé, kteří prohlašují pro záchranu života svého článek mohamedánské víry: „není Boha kromě Všemohoucího a Mohamed jest jeho poslem“, při tom však zachovávají a vykonávají židovské zvyky a rity ve svých domech, nesmějí být považováni za židy. Proti tomuto rozsudku, který znepokojil mnoho věrných židů, obrací se Moše Majmonides ve svém dopisu.

Kdo uznává Mohameda za posla božího, pravil onen rabín, popírá Věčného, Boha Izraele, jak již mudrci v talmudu řekli: kdo uznává modly, slouží modlům a vyznává pohanskou modloslužbu, popírá celou Tóru. Moše Majmonides však tvrdí, že jest veliký rozdíl, zda někdo uznává a vykonává modloslužbu z vlastní svobodné vůle, nebo když tak činí z vnějšího donucení a ze strachu před hroící smrtí, nebo když odřikává, že Mohamed byl poslem božím, kromě toho nic jiného, co by odporovalo víře v Jediného Boha, a když vykonává aspoň v domě svém příkazy Tóry.

Majmonides ukazuje na staré doby v izraelských dějinách, kdy židé ve vlastní zemi, bez vnějšího donucení sloužili cizím bohům, pohrdali sv. zákony božími – a přece nezavrhl je Bůh a odpustil jim. Tím méně – říká Moše Majmonides – smíme teď takové „anusim“ (donucené) považovati za odpadlíky, za hříšníky, za lidi, jejichž svědectví neplatí. Neboť tito nešťastníci neopustili svou víru ze ziskuchtivosti, ani z hmotných důvodů, nýbrž vyslovují mohamedánské vyznání jen ze strachu, zatím co zachovávají a vykonávají příkazy židovského náboženství přesně a svědomitě.

Moše Majmonides poukazuje hlavně na to, že učitelé Mišny za doby římského císaře Hadriana, když zuřil boj proti židovstvu a proti židovství co nejprudčeji, vyslovili zásadu, že, bude-li nám pohroženo trestem smrti, když nepřestoupíme na pohanskou víru, máme spíše obětovati svůj život a podstoupiti smrt mučednickou, než abychom se dopustili 3 hlavních hříchů, a sice: modloslužebnictví, krevního smilstva a vraždy. Tato zásada platí ve všech dobách, v dobách klidných a v dobách pronásledování, na každém místě, veřejně nebo tajně., v každém případě, chce-li kdo nás svěsti k pohanské víře úmyslně nebo v opojení vítězů. Tyto zákazy, nebo kladně vyjádřeno, tyto příkazy totiž: úcta k Bohu, úcta k mravnosti v rodině, šetření života člověka, tvoří žulové základy židovského náboženství. Ostatní příkazy však smíme v době pronásledování opustit, ba i veřejně rušit, abychom nebyli usmrceni, leč že chtějí nás úmyslně odvrátit od židovské víry, neboť v tomto případě nesmíme přestoupit předpisy víry ani v době pronásledování.

Každý má „světit jméno Boží“ svým chováním a konáním. To považuje se jako nejvyšší příkaz, že máme podstoupit smrt pro jakýkoliv příkaz náboženství. Takové sebeobětování jest nejvyšší stupeň „svěcení jména Božího“ (kiduš hašem), nejkrásnější důkaz lásky k Bohu a jasný důkaz věrnosti k příkazům jeho. Ale kdo nemá tolik morální síly, aby obětoval svůj život pro příkazy boží, neposvětil sice jméno boží, ale nemůže být přece hoden trestu ani být považován za odpadlíka.

Uvažujme dále, říká Majmonides, že za dřívějších dob bylo považováno od židů, aby přestoupili na jinou víru konáním jinověreckého ritu (oběti, křtu, přijímání a podobně), kdežto mohamedáni žádají jen vyznání rtů a nechají jinak židy konat své obřady ve svých domech. Kdo se přece zdráhá a nevyslovuje mohamedánské vyznání, nýbrž spíše podstoupí smrt mučedníků, dosáhne zajisté nejvyššího stupně zbožnosti a obětavosti. Avšak kdyby se nás někdo zeptal, píše Moše Majmonides, zdali hlásati mohamedánské vyznání nebo dáti se usmrtit? Tomu bych řekl: neobětuj svůj život, ale nezůstaň v takové zemi za ukrutné vlády, vystěhuj se do jiné země, kde můžeš klidně konati veškeré předpisy židovského náboženství!

Moše ben Majmon se řídil dle rady své, kterou dal svým souvěrcům ve východních zemích, po dobytí Cordoby Almohady, odešel ze Španělska do Fezu v Maroku, odkud musel prchnout do Káhiry, kde též zemřel. Pohřben je však v Tiberias. Dokázal tak, že žil to, čemu učil, a že jeho nauka a život bylo ve vzájemné shodě.

Ukázka je z bibliofilského vydání: Majmonides, osobnost a dílo. Vydaných v roce 1935 k 800 výročí narození Moše Majmonidese. Napsal karlínský rabín Isidor Hirsch

יצחק בן מרדכי הירש

Pro čtvrtletník Posel připravil: duchovní ŽOT

Hezký pozdrav z Jerusaléma čtenářům čtvrtletníku Posel zasílá Tovje a Yocheved

2025

קהילה יהודית

Lag Baomer Sameach

Narozeniny členů Teplické židovské obce

paní Krédlová Lenka, nar. 21.4. - 47 let

paní Váňová Eva, nar. 3.4. - 82 let

Ing. Čapek Jan, nar. 26.4. - 72 let

Pan Appel Samuel, nar. 11.04. - 23 let

paní Augustová Judita, nar. 25.05. - 77 let

paní Kreisinger Kateřina, nar. 16.05. - 59 let

paní Drahomíra Krásová, nar. 05.06. - 70 roků

paní Alena Šplíchalová, nar. 30.06. - 75 roků

**Ad mea veesrim šana
přeje celá teplická židovská obec**

DUBÍ

ústecký kraj

Zprávy z představenstva

Představenstvo se na svých pravidelných zasedáních zabývalo běžnou agendou a organizací života na obci. Zvláštní pozornost byla věnována:

- 1. Plnění hospodaření ve 1. čtvrtletí 2025.
- 2. Sociálními službami ŽO Teplice .
- 3. Vydáváním čtvrtletníku Posel ŽO Teplice v roce 2025 - 2. čtvrtletí.
- 4. Financováním aktivit ŽO Teplice ve 2. čtvrtletí 2025.
- 5. Čerpáním grantů a dotací v roce 2025.
- 6. Informacemi o zajištění péče Claims Conference a DSP Hagibor.
- 7. Informacemi o dalším postupu pro statické zajištění synagogy v Lounech.
- 8. Nakládáním s majetkem ŽO v roce 2025 (inventarizace majetku).
- 9. Informacemi z prezidia FŽO a rady FŽO.
- 10. Pokládáním Kamenů zmizelých v roce 2025.
- 11. Programem ŽO na letní měsíce 2025.

Sociální služby

Informace pro zájemce o sociální službu

Vážení členové židovské obce, dámy a pánové, rády bychom vás informovaly o průběhu poskytování sociálního programu v Židovské obci Teplice v roce 2025

Řada seniorů i v tomto roce aktivně využívá finanční podporu díky grantu ClaimsConference, určenou pro pomoc přeživších holocaustu. Seniori, kteří tuto podporu doposud nečerpali a mají zájem dozvědět se více informací, se mohou obracet na Mgr. Alenu Tonovou.

Součástí našeho programu také odborné sociální poradenství, které je určeno seniorům nejen z řad členů Židovské obce Teplice. Poradenství je poskytováno seniorům od 65let, a to jak přímo v prostorách Židovské obce Teplice každý pátek od 16.00 hod. do 19.00 hodin, v ostatní dny po dohodě přímo v domácnostech klientů (terenní služba). Poradenství poskytuje Bc. Markéta Lichtensteinová DiS.

Péče o přeživší holocaust je pro nás prioritou. Naše služby a pravidelné návštěvy napomáhají klientům k tomu, aby mohli zůstat ve svém přirozeném prostředí domova co nejdéle. Odborné sociální poradenství je poskytováno za laskavého přispění Nadačního fondu obětí holocaustu a Krajského úřadu Ústeckého kraje.

V případě zájmu o využití nabídky našich služeb pro seniory, se na nás prosím obraťte.

Mgr. Alena Tonová,
TEL: 724 849 297
email: poradenstvi.kehila@seznam.cz

Bc. Markéta Lichtensteinová DiS.
TEL: 773 690 536
email: poradenstvi.kehila@seznam.cz